روی موج کوتاه

عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس:

ایران با اصرار کشورهای همسایه حاضر به مذاکره شد

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس، تصریح کرد: شرایط مذاکرات اخیر که ایران با اصرار کشورهای همسایه حاضر به شرکت در آن شده است، با مذاکرات چند ماه قبل ما با آمریکایی‌ها متفاوت است. طرف آمریکایی از روی قلدری، پیش‌شرط‌های مختلفی را برای انجام گفت‌وگو با طرف ایرانی مطرح کرده است که برخی از آن‌ها جزو خطوط قرمز ایران محسوب می‌شود. به همین دلیل، ما نمی‌توانیم به سادگی هر خواسته‌ای را که آمریکایی‌ها داشته باشند، بپذیریم. فداحسین مالکی، به دیده‌بان ایران گفت: گاف مهم طرف مذاکره‌کننده آمریکایی این بود که قبل از این که به مسقط بیاید و با طرف ایرانی مذاکره کند، به اسرائیل رفت و با نتانیاهو گفت‌وگو کرد. این اقدام، پیام تلخی را به مذاکرات کنونی بین ایران و آمریکا فرستاد و همین موضوع بدبینی ما را به این مذاکرات بیشتر می‌کند.

قوه قضاییه:

بازداشتی مجروح در زندان پذیرش نمی‌شود

قوه قضاییه اعلام کرد: پیامی منتسب به یک محکوم امنیتی از زندان اصفهان در رسانه‌های معاند منتشر شده است مبنی بر اینکه «مجروحان حوادث اخیر بدون دریافت هرگونه درمان پزشکی، در سوله‌های زندان نگهداری می‌شوند و هیچ‌گونه رسیدگی درمانی به این مجروحان صورت نمی‌گیرد». به گزارش میزان، مطابق با ماده ۵۵ آیین‌نامه، زندانی واجد بیماری حاد یا شرایط جسمانی وخیم و یا مجروح و یا مصدوم، تا زمان تثبیت وضعیت و بهبود، پذیرش نمی‌شود و توسط ضابطان مربوط به مرکز درمانی معرفی می‌گردند.

بیانیه رسمی وزارت خارجه چین:

پکن از ایران در صیانت از منافع مشروعش حمایت می‌کند

وزارت خارجه چین همزمان با آغاز مذاکرات ایران و آمریکا در مسقط، بیانیه‌ای رسمی صادر کرد. به گزارش رویداد۲۴، در این بیانیه آمده است که این کشور از ایران در دفاع از منافعش حمایت می‌کند و با «قلدری‌های یک‌جانبه» مخالف است. در ادامه این بیانیه نیز تصریح شده که چین «از ایران در صیانت از حاکمیت، امنیت، عزت ملی و حقوق و منافع مشروعش حمایت می‌کند».

علی‌اف در دیدار وزیر دفاع:

اجازه نخواهیم داد هیچ تهدیدی از قلمرو آذربایجان متوجه ایران شود

رئیس جمهوری آذربایجان، ضمن ابراز نگرانی نسبت به وضعیت امنیت منطقه تأکید کرد در چارچوب روابط صمیمانه و برادرانه دو کشور، جمهوری آذربایجان اجازه نخواهد داد هیچ تهدیدی از قلمرو این کشور متوجه جمهوری اسلامی ایران شود. بر اساس بیانیه دفتر ریاست جمهوری آذربایجان، الهام علی‌اف دیروز (جمعه) در دیدار با هیأتی از تهران به ریاست عزیز ناصرزاده، وزیر دفاع جمهوری اسلامی ایران، بار دیگر تأکید کرد کشورش آماده است در روند کاهش تنش‌ها میان ایران و آمریکا نقش‌آفرینی کند. دو طرف در این دیدار بر توسعه روابط بر پایه دوستی، برادری و حسن همجواری تأکید و درباره چشم‌انداز همکاری‌های دفاعی تبادل نظر کردند.

«کرباسی» خطاب به آیات عظام محقق داماد و بیات زنجانی:

پررو نشوید!

دبیر ستاد امر به معروف و نهی از منکر استان قم به اطلاعیه‌های آیات عظام محقق داماد و بیات زنجانی درباره‌ی برگزار نکردن جشن نیمه‌ی شعبان واکنش نشان داد. به گزارش انصاف نیوز، محمد کرباسی، در شبکه اجتماعی ویراستی نوشت: با آب و تاب نوشته آیت‌الله فلان به دلیل همدردی با خانواده داغدیدگان، نیمه شعبان امسال، عید برگزار نمی‌کنند! شما ها باید پاسخگوی چندین هزار خون بیگناه ریخته شده باشید و اگه نظام به خاطر بزرگ‌منشی و کرامتش کاری بهتون نداره دیگه پررو نشین. از سرنوشت عمامه به سرهایی که بازیچه انگلیس شدن... درس عبرت بگیرید.

علم‌الهدی:

با این ارتباط قوی که ما با خداوند متعال داریم، از چه چیزی باید بترسیم؟

امام جمعه مشهد با اشاره به شعار مومنان در جنگ احد که می‌گفتند مولای ما خداست، ابراز کرد: این شعار انقلاب ما نیز بوده است لذا ما جلو هستیم، امروز مردم ما با خداتر از گذشته هستند، با این ارتباط قوی که ما با خداوند متعال داریم، از چه چیزی باید بترسیم؟ احمد علم‌الهدی در خطبه‌های نماز جمعه این هفته مشهد، ادامه داد: چه قدرتی می‌تواند مقابل این خداباوری ما بایستد، این مهمترین امتیاز ما در مقابل دشمن است.

جمعی از وکلای دادگستری:

در دفاع از حقوق مردم لحظه‌ای درنگ نخواهیم کرد

جمعی از وکلای دادگستری با انتشار بیانیه‌ای تاکید کردند که «وکلا، در انجام وظایف وکالتی خویش در دفاع از حقوق مردم، لحظه‌ای درنگ» نخواهند کرد؛ چرا که «هرچه مردم، در تنگنای بیشتری قرار گیرند، وکلا نیز در احقاق حقوق آنان، مصمم‌تر خواهند بود.» این بیانیه که به امضای ۴۸ نفر از وکلای پایه یک دادگستری رسیده، با اعتراض به روند رسیدگی به پرونده متهمان و بازداشت‌شدگان اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴، تأکید می‌کند: «قانون‌مندی، تضمین علنی و عملی حقوق دفاعی و پای‌بندی کامل به اصول دادرسی منصفانه است؛ امری که تحقق آن، شرط بنیادین صیانت از عدالت و پیشگیری از تکرار فجایع انسانی و حقوقی خواهد بود.» محمدحسین آقاسی، هوشنگ پوربابایی، مریم خجسته، مریم کیان‌ارثی و حسن اسدی زیدآبادی از جمله امضاکنندگان این بیانیه هستند.

انتقاد امام جمعه کرج از دولت:

طرح موضوع موتورسواری زنان نشان‌دهنده نفوذ است

نماینده ولی فقیه در البرز با انتقاد از طرح موضوع موتورسواری بانوان، گفت: طرح برخی موضوعات مثل موتورسواری بانوان در این وضعیت خاص کشور نشان‌دهنده نفوذ و اجرای سیاست‌های سند ۲۰۳۰ است. به گزارش ایسنا، سیدمحمدمهدی حسینی همدانی، تأکید کرد: مجلس، دستگاه‌ها و متولیان فرهنگی باید در این زمینه جدی‌تر وارد شوند. گاهی می‌گویند قانون مصوب کشور را نمی‌توان اجرا کرد بعد برای این موضوعات پیشقدم می‌شوند.

مذاکرات مسقط با بازگشت طرفین به پایتخت‌ها برای تصمیم‌های سخت، پایان یافت؛

تنفس دیپلماتیک در میانه سیگنال‌های نظامی

طهمورث گیلانی

دور جدید گفت‌وگوهای ایران و آمریکا در حالی در عمان به پایان رسید که حضور همزمان فرماندهان نظامی و رونمایی از توانمندی‌های موشکی، این نشست را به یکی از پیچیده‌ترین تقابل‌های دیپلماتیک سال‌های اخیر تبدیل کرد. در حالی که تهران از «شروعی خوب» سخن می‌گوید، شواهد میدانی از تداوم صف‌آرایی نظامی در منطقه حکایت دارد.

روز جمعه ۱۷ بهمن ماه، مسقط بار دیگر به کانون رایزنی‌های غیرمستقیم میان تهران و واشنگتن تبدیل شد. این نشست در شرایطی برگزار شد که تنش‌های نظامی در ماه‌های اخیر به اوج خود رسیده و سایه تهدیدات متقابل بر فضای منطقه سنگینی می‌کند. گزارش‌های واصله از عمان نشان می‌دهد که این دور از گفت‌وگوها بیش از آنکه بر حل مسائل ماهوی متمرکز باشد، بر تعیین چارچوب‌هایی برای «امکان مذاکره» متمرکز بوده است. به عبارت دیگر، آنچه در مسقط رخ داد، «مذاکره درباره مذاکره» بود تا راه برای گفت‌وگوهای هدفمند در آینده باز شود. با این حال، حضور چهره‌های نظامی در هیأت‌ها آمریکایی و پاسخ سپاه به این حضور با خرمشهر ۴؛ و نیز همزمانی مذاکرات با رزمایش‌ها و رونمایی‌های تسلیحاتی، نشان داد که هیچ یک از دو طرف حاضر نیستند از موضع قدرت عقب‌نشینی کنند.

شروع محتاطانه در مسقط؛ ارزیابی مثبت تهران

سید عباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران، در پایان این نشست در جمع خبرنگاران اعلام کرد: «اگر روند مذاکرات به همین شکل ادامه یابد، امکان دستیابی به یک چارچوب مورد توافق وجود دارد.» وی با اشاره به اینکه فضا مثبت بوده است، تاکید کرد که موضوع گفت‌وگوها صرفاً هسته‌ای است و ایران در خصوص هیچ موضوع دیگری با طرف آمریکایی مذاکره نمی‌کند. با این حال، عراقچی با احتیاط افزود که ادامه این روند منوط به مشورت در پایتخت‌ها و تصمیم‌گیری درباره چگونگی ادامه مسیر است. این اظهارات نشان‌دهنده آن است که با وجود ارزیابی مثبت از نفس گفت‌وگوها، هنوز توافق ملموسی حاصل نشده و تصمیم نهایی به سطوح عالی حاکمیتی در تهران و واشنگتن واگذار شده است.

در همین راستا، اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت خارجه نیز تایید کرد: «مذاکرات با تفاهم برای ادامه گفت‌وگوها خاتمه یافته است.» وی خاطرنشان کرد که طرفین مطالبات و دیدگاه‌های خود را تبیین کرده‌اند و اکنون باید در انتظار تصمیم‌گیری پایتخت‌ها برای دور بعدی نشست‌ها بود. بدر البوسعیدی، وزیر خارجه عمان نیز که نقش میانجی را ایفا می‌کند، این مذاکرات را «بسیار جدی» توصیف کرد و هدف آن را شناسایی زمینه‌های پیشرفت احتمالی دانست. اما در پس این اظهارات دیپلماتیک، واقعیت‌های میدانی حکایت از داستانی متفاوت دارند؛ داستانی که در آن دیپلماسی تنها بخشی از یک بازی بزرگ‌تر قدرت است.

حضور بی‌سابقه فرمانده سنتکام؛ پیام نظامی واشنگتن

یکی از نکات برجسته و بی‌سابقه در این دور از مذاکرات، حضور فرمانده «سنتکام» در ترکیب هیأت آمریکایی بود. تحلیلگران بر این باورند که واشنگتن با آوردن بالاترین مقام نظامی خود در منطقه به میز مذاکره، قصد داشته پیام‌های نظامی و امنیتی مستقیمی را به تهران منتقل کند. حضور فرمانده سنتکام نشان‌دهنده این است که آمریکا به دنبال بررسی جزئیات عملیاتی و میدانی، از جمله فعالیت‌های منطقه‌ای و توانمندی‌های نظامی ایران است؛ موضوعاتی که ایران همواره از بحث درباره آن‌ها در قالب مذاکرات هسته‌ای خودداری کرده است. این اقدام آمریکا از سوی برخی ناظران به عنوان تلاشی برای تغییر دستور کار مذاکرات و فشار بر ایران برای ارائه تضمین‌های نظامی تعبیر شده است. ناگفته نماند که برخی تحلیل‌ها نیز حضور فرمانده سنتکام در جریان مذاکرات را دلیلی بر خاتمه صف‌آرایی‌های نظامی تفسیر کرده‌اند که با توجه به نامشخص بودن نتیجه‌ی گفت‌وگوها دور از ذهن است.

رونمایی از خرمشهر ۴؛ پاسخ موشکی تهران به فشارها

واکنش ایران به این تحرک نظامی در فضای دیپلماتیک، سریع و در سطح میدانی بود. همزمان با مذاکرات مسقط، خبرگزاری‌های نزدیک به نهادهای نظامی ایران از استقرار موشک بالستیک دوربرد «خرمشهر-۴» در یک پایگاه زیرزمینی جدید خبر دادند. سردار جوانی، معاون سیاسی سپاه نیز، اعلام است که رونمایی از این موشک به معنای آن است که ایران تحت هیچ شرایطی از قدرت نظامی خود صرف‌نظر نخواهد کرد. وی تاکید کرد که دشمنان باید قدرت تخریب فوق‌العاده این موشک را در محاسبات خود لحاظ کنند. همزمان، گزارش‌هایی از آرایش نظامی نیروی دریایی ایران در خلیج فارس منتشر شد که نشان‌دهنده آمادگی کامل دفاعی در حین پیشبرد فرآیندهای دیپلماتیک است. این تقابل بیان می‌کند که هر دو طرف به دنبال تقویت اهرم‌های فشار خود هستند تا در دوره‌های بعدی مذاکرات، دست برتر را داشته باشند.

گره کور غنی‌سازی؛ خط قرمزهای تهران

در بخش محتوایی مذاکرات، گزارش‌های غیررسمی حاکی از آن است که بحث‌ها عمدتاً حول محور برنامه هسته‌ای، به ویژه درصد غنی‌سازی و رقیق‌سازی ذخایر اورانیوم موجود در ایران چرخیده است. منابع خبری ایرانی تاکید دارند که ایران تحت هیچ شرایطی «غنی‌سازی صفر» را نخواهد پذیرفت. این در حالی است که رسانه‌های غربی مدعی هستند آمریکا و متحدانش به دنبال اعمال محدودیت‌های شدیدتر بر برنامه هسته‌ای ایران و گسترش نظارت‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی هستند. رافائل گروسی، مدیرکل آژانس نیز اعلام کرده است که بازرسان آژانس در حال نظارت بر تاسیسات ثانویه هستند و برای بازدید از تاسیسات مهم‌تر آمادگی دارند. این شکاف عمیق در مطالبات طرفین، دستیابی به یک «مذاکره هدفمند» را به چالش اصلی تبدیل کرده است.

سید عباس عراقچی و سخنگوی وزارت خارجه با مثبت و جدی خواندن فضای مذاکرات هسته‌ای در مسقط، تداوم این روند را منوط به تصمیم‌گیری نهایی در پایتخت‌ها دانستند؛ با این حال، علیرغم تبیین مطالبات طرفین و میانجی‌گری عمان، هنوز توافق ملموسی حاصل نشده و این گفت‌وگوها فعلاً در سطح زمینه‌سازی برای مراحل بعدی و تبیین دیدگاه‌ها باقی مانده است

نشست مسقط را می‌توان یک «تنفس دیپلماتیک» در میانه یک بحران فزاینده دانست. اگرچه طرف ایرانی از نتایج اولیه ابراز رضایت کرده و آن را شروع خوبی دانسته است، اما واقعیت این است که تا رسیدن به یک مذاکره هدفمند و نتیجه‌بخش، راه دشواری در پیش است. حضور فرمانده سنتکام از یک سو و رونمایی از شهرهای موشکی از سوی دیگر، نشان‌دهنده این است که زبان تهدید هنوز بر زبان دیپلماسی غلبه دارد

از سوی دیگر، بازیگران منطقه‌ای نیز با حساسیت بالایی تحولات مسقط را دنبال می‌کنند. وزیر خارجه عربستان سعودی در اظهارنظری صریح، از مذاکرات کنونی میان واشنگتن و تهران حمایت کرد. این حمایت نشان‌دهنده تمایل کشورهای منطقه برای کاهش تنش‌ها و جلوگیری از وقوع یک درگیری نظامی است که می‌تواند کل منطقه را به بی‌ثباتی بکشاند. با این حال، اتحادیه اروپا نیز بر لزوم دستیابی به یک راه حل پایدار از طریق دیپلماسی تاکید دارد. آنیتا هیپر، سخنگوی اتحادیه اروپا، اعلام کرد که این اتحادیه همچنان بر این باور است که مذاکره تنها راه حل مسئله هسته‌ای ایران است و تلاش خواهد کرد تا هرگونه توافقی در چارچوب قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل قرار گیرد.

بن‌بست یا گشایش؟!

اما در این میان، برخی تحلیلگران نسبت به موفقیت این روند ابراز تردید می‌کنند. احمد زیدآبادی، تحلیلگر مسائل سیاسی، توافق میان ایران و آمریکا را مصداق امر «سهلِ ممتنع» توصیف کرده است. به عقیده وی، اگر اراده‌ای برای عادی‌سازی روابط وجود داشته باشد، مسائل فنی به راحتی قابل حل هستند، اما در صورت تداوم خصومت، هرگونه توافقی شکننده خواهد بود. همچنین رضا نصری، حقوقدان روابط بین‌الملل، معتقد است که حضور نیروهای نظامی آمریکا در منطقه و فشارهای سیاسی، بخشی از یک جنگ روانی برای تحت تاثیر قرار دادن تیم مذاکره‌کننده ایران است. وی تاکید می‌کند که وظیفه دیپلماسی در این شرایط، استفاده از تمامی ابزارها برای کاهش تنش بدون عقب‌نشینی از منافع ملی است.

یکی دیگر از موانع جدی در مسیر مذاکرات، نقش مخرب لابی‌های جنگ‌طلب، به ویژه لابی‌های وابسته به اسرائیل است. دونگ مانیوان، کارشناس مسائل خاورمیانه، معتقد است که تل‌آویو با افزایش فشارهای امنیتی و سیاسی، تلاش می‌کند سیاست‌های واشنگتن را در قبال تهران به سمتی سوق دهد که هرگونه امکان توافق از بین برود. گزارش روزنامه وال استریت ژورنال نیز تایید می‌کند که با وجود تمایل طرفین برای ادامه گفت‌وگوها، هیچ‌یک از مواضع خود عقب‌نشینی نکرده‌اند و ایران همچنان بر حفظ توانمندی غنی‌سازی در خاک خود پافشاری می‌کند.

چشم‌انداز غبارآلود؛ در انتظار دور بعدی

در مجموع، نشست مسقط را می‌توان یک «تنفس دیپلماتیک» در میانه یک بحران فزاینده دانست. اگرچه طرف ایرانی از نتایج اولیه ابراز رضایت کرده و آن را شروع خوبی دانسته است، اما واقعیت این است که تا رسیدن به یک مذاکره هدفمند و نتیجه‌بخش، راه دشواری در پیش است. حضور فرمانده سنتکام از یک سو و رونمایی از شهرهای موشکی از سوی دیگر، نشان‌دهنده این است که زبان تهدید هنوز بر زبان دیپلماسی غلبه دارد. هیأت‌های نمایندگی اکنون به پایتخت‌ها بازگشته‌اند تا دستورالعمل‌های جدیدی دریافت کنند. سوال اساسی این است که آیا در دور بعدی، طرفین حاضر خواهند بود برای رسیدن به یک توافق پایدار، از بخشی از مطالبات حداکثری خود صرف‌نظر کنند یا خیر؟

آنچه مشخص است، فضای مذاکرات همچنان غبارآلود باقی مانده و تداخل سیگنال‌های نظامی و سیاسی، پیش‌بینی آینده را دشوار کرده است. در حالی که مهدی طباطبایی، معاون اطلاع‌رسانی دفتر رئیس‌جمهور، ماموریت تیم مذاکره‌کننده را در چارچوب «عزت، حکمت و مصلحت» موفقیت‌آمیز خوانده است؛ ناظران بین‌المللی معتقدند که بدون تغییر در رویکردهای کلان دو کشور نسبت به یکدیگر، مذاکرات مسقط تنها به عنوان یک اقدام پیشگیرانه برای جلوگیری از برخورد نظامی مستقیم ثبت خواهد شد. در نهایت، رسیدن به یک توافق که هم منافع ملی ایران را تامین کند و هم نگرانی‌های بین‌المللی را مرتفع سازد، نیازمند اراده‌ای فراتر از گفت‌وگوهای اولیه در عمان است؛ اراده‌ای که باید در سطوح عالی تصمیم‌گیری در تهران و واشینگتن متبلور شود. تا آن زمان، منطقه همچنان در وضعیت «نه جنگ و نه صلح» باقی خواهد ماند و هر دور از مذاکرات، تنها تلاشی برای مدیریت این وضعیت بحرانی خواهد بود.

گفت و گو

کارشناس روس در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی»:

وقوع یک جنگ منطقه‌ای در حال حاضر ممکن نیست

در بحبوحه سوگواری مردم ایران بابت وقایع تلخ اعتراضات دی‌ماه که داغی عجیب را بر دل‌ها روان ساخته، دیپلماسی جمهوری اسلامی پس از ماه‌ها انفعال پساجنگ ۱۲ روزه دوباره به جریان افتاد و «عباس عراقچی»، وزیر خارجه در مسقط با «استیو ویتکاف» و «جرد کوشنر» دیدار کرد. کانال‌های حساس منطقه‌ای نیز فعال شدند؛ از ترکیه تا پاکستان، باکو، ایروان، اردن، مصر و صدالبته رهبران عرب کشورهای حوزه خلیج‌فارس، یکی پس از دیگری با ترامپ تماس گرفتند تا پس از قشون‌کشی معنادار نیروی دریایی ایالات متحده به منطقه، طعم دیپلماسی با تهران را مجدداً بچشد.

برای رسیدن به چرایی این وضعیت، میزبان «روسلان سلیمان‌اف» کارشناس امور ترکیه، کشورهای عربی و خبرنگار پیشین خبرگزاری تاس روسیه در قاهره، شدیم تا مخاطبان ارجمند را از دلایل شکل‌گیری مجدد مذاکرات مسقط، آگاه سازیم.

روسلان سلیمان‌اف عزیز، به یاد داریم که در سال ۲۰۱۵، در پروسه مذاکرات پنج بعلاوه یک با ایران، کشورهای منطقه خاورمیانه از جمله کشورهای عربی خلیج فارس به رهبری عربستان سعودی در سطوح بالایی به وین رفتند تا نگرانی‌های خود را نسبت به قدرت گرفتن بیشتر جمهوری اسلامی در صورت امضای برجام با مقامات اروپایی و آمریکا مطرح کنند و این موضوع را یک خطر جدی امنیتی برای خود تلقی می‌کردند. ولی اکنون شاهد هستیم که همان کشورها به‌عنوان میانجی، فعالانه خواهان توافق آمریکا با تهران حتی به صورت موقت هستند و رهبران آن‌ها این موضوع را با ترامپ هم طی روزهای اخیر که خطر وقوع جنگ گسترده میان آمریکا و جمهوری اسلامی افزایش پیدا کرده، به اشتراک گذاشتند. به نظر شما چه مؤلفه‌هایی در ژئوپولیتیک منطقه تغییر کرده که این کشورها متفقاً چنین موضعی اتخاذ کردند؟

من گمان می‌کنم که هدف و علاقه کشورهای منطقه، ایجاد یک برجام جدید بین ایران و آمریکا نیست بلکه اجتناب از جنگ است. سال ۲۰۱۵ علی‌رغم این که ضدیت آنها با ایران ناشی از قدرت گرفتن روزافزون گروه‌های نیابتی در منطقه، جدی بود، تهدید جنگ مستقیم بین واشنگتن و تهران مطرح نمی‌شد. اما در حال حاضر کشورهای عربی به شکلی چشم‌گیر دعوت می‌کنند که آمریکا و ایران باید به یک توافقنامه در مورد اجتناب از جنگ برسند. بنابراین اگر یک توافقنامه هسته‌ای بین تهران و واشنگتن، صلح در خاورمیانه را تامین کند کشورهای منطقه نه تنها علیه این توافق عمل نخواهند کرد بلکه نقش میانجی را هم ایفا خواهند کرد.

علاوه بر این، در حالی که کشورهای عربی از توافق هسته‌ای جدید بین ایران و ایالات متحده حمایت می‌کنند، متقاعد شده‌اند که تهران فقط انرژی هسته‌ای غیرنظامی را توسعه خواهد داد. پس اگر تحریم‌ها علیه ایران ادامه یابد، این امر جمهوری اسلامی را غیرقابل پیش‌بینی‌تر و خطرناک‌تر خواهد کرد. این همان چیزی است که پس از سال ۲۰۱۸، زمانی که ترامپ از برجام خارج شد، اتفاق افتاد. سپس، مقامات ایرانی شروع به حمایت فعال از نیروهای نیابتی، مانند حوثی‌ها در یمن و حزب‌الله در لبنان، کردند.

مقامات روسیه تنها دو هفته بعد به وقایع ایران ناشی از اعتراضات دی‌ماه واکنش نشان دادند. با این حال، در روزهای اولیه مسکو مطمئن نبود که آیا جمهوری اسلامی دوام خواهد آورد یا خیر؟ به همین دلیل واکنش رسمی مسکو بسیار با تأخیر انجام شد

بنابراین، جهان عرب معتقد است که دستیابی به توافق با ایران اکنون بهتر از ادامه فشار بر تهران، تحت تحریم است.

اگر در یک سناریوی غیرقابل پیش‌بینی، آمریکا و یا اسرائیل و یا هر دوی آنها با هم مجدداً به اهداف نظامی در ایران حمله کنند، با توجه به این که رهبری جمهوری اسلامی هشدار داد این مرتبه شاهد یک جنگ منطقه‌ای وسیع در خاورمیانه خواهیم بود؛ آیا هدف چنین حملات احتمالی به ایران، رژیم چنج خواهد بود و مانند جنگ عراق در سال ۲۰۰۳ تا ساقط شدن جمهوری اسلامی ادامه خواهد یافت؟ اساساً چنین هدفی از طریق مداخله خارجی امکان‌پذیر است؟

من یقین دارم که یک جنگ منطقه‌ای در حال حاضر ممکن نیست و هیچ طرف به شروع این جنگ علاقمند نیست. شخصاً معتقدم در صورت وقوع یک حمله از طرف آمریکا یا اسرائیل، ایران پاسخ نظامی همه جانبه می‌دهد و این پاسخ بسیار وسیع خواهد بود. چرا که برای رهبری جمهوری اسلامی مسئله بقا در چنین جنگی به طوری جدی مطرح خواهد شد.

از سوی دیگر بمباران آمریکا یا اسرائیل هم به هیچ نتیجه جدی نمی‌رسد. برای رژیم چنج، همانطور که شما هم به خوبی اشاره کردید، واشنگتن باید یک عملیات نظامی بزرگ در مقیاس جنگ افغانستان «سال ۲۰۰۱» یا جنگ عراق «سال ۲۰۰۳» را شروع کند ولی آقای ترامپ به این طور عملیات هیچ علاقه ندارد و اظهارات دو روز پیش معاون او «جی دی ونس» مبنی بر این که ما تاریخ را خوانده‌ایم گواه بر همین موضوع است. ترامپ همیشه به یک نتیجه سریع علاقمند است ولی الآن او روی میز خودش هیچ سناریو با نتیجه سریع در ایران نمی‌بیند. بنابراین ترامپ هنوز هم هیچ اقدام قطعی تحت یک سناریوی مشخص در دست ندارد و علت موافقت وی با شروع دوباره مذاکرات در مسقط هم همین است.

برای رژیم چنج، واشنگتن باید یک عملیات نظامی بزرگ در مقیاس جنگ افغانستان «سال ۲۰۰۱» یا جنگ عراق «سال ۲۰۰۳» را شروع کند ولی آقای ترامپ به این طور عملیات هیچ علاقه ندارد و اظهارات دو روز پیش معاون او «جی دی ونس» مبنی بر این که ما تاریخ را خوانده‌ایم گواه بر همین موضوع است

در واقع ترامپ همچنان می‌خواهد کاراکتر او به عنوان رئیس جمهور صلح‌طلب در تاریخ بماند. او نمی‌خواهد درگیری‌های جدیدی را آغاز کند و اکنون فرصت بی‌نظیری برای رسیدن به مصالحه با تهران پس از به رخ کشیدن قدرت چشمگیر نیروی دریایی ایالات متحده در خلیج فارس را دارد. مقامات جمهوری اسلامی هم به وضوح بیشتر از مثلاً یک سال پیش مایل به امتیاز دادن هستند. بنابراین، هدف ترامپ از تهدید رهبر جمهوری اسلامی ایجاد فشار روانی جهت رسیدن به توافق است. من مطمئن هستم که ترامپ اکنون نظرات کشورهای عربی و ترکیه را که مخالف جنگ جدید در خاورمیانه هستند، در نظر می‌گیرد. سال گذشته، رئیس جمهور آمریکا اولین سفر خارجی خود را به خلیج فارس انجام داد و قراردادهای میلیاردی دلاری امضا کرد. این کشورها برای ترامپ بسیار مهم هستند. وقتی اسرائیل در سپتامبر گذشته به دفتر حماس در قطر حمله کرد، جهان عرب ترامپ را تهدید کرد که در روابط با آمریکا تجدیدنظر می‌کند. رئیس جمهور آمریکا به نظرات آنها گوش داد و مذاکرات آتش‌بس در غزه را تسریع کرد. من مطمئن هستم که ترامپ حتی اکنون نیز نظرات متحدان خود در جهان عرب را در نظر می‌گیرد، اگرچه اسرائیل همچنان شریک اصلی ایالات متحده در خاورمیانه است.

روزهای اولیه اعتراضات، مسکو مطمئن نبود جمهوری اسلامی دوام می‌آورد یا خیر؟!

برای پرسش پایانی لطفاً ارزیابی خودتان از تأثیر اعتراضات مردم ایران که در اواخر دسامبر و اوایل ژانویه، به دلیل شرایط اقتصادی و تنگناهای اجتماعی آغاز شد و عاقبتی بسیار تلخ و تاسف‌برانگیز هم داشت، بر دولت‌های همسایه و مردمان این کشورها بیان کنید و این که اساساً در فدراسیون روسیه انعکاس اعتراضات دی‌ماه چه بازتابی در رسانه‌ها داشت؟

حوادث اخیر در ایران نه تنها نظر منطقه خاورمیانه یا روسیه بلکه رصد کلی دنیا را جلب کرد. از نظر من کشورهای همسایه مثل ترکیه یا جهان عربی یک خوف داشتند که این حوادث به جنگ داخلی در ایران منجر شود. کشورهای منطقه نگران این بودند که از ایران امواج پناهندگان به راه افتد.

همچنین، اعراب و کشورهای منطقه روابط اقتصادی بسیار نزدیکی با تهران دارند. مثلاً، ترکیه بیش از ۱۳ درصد از گاز طبیعی خود را از جمهوری اسلامی دریافت می‌کند. کشورهای عربی هم در زمینه کشاورزی، فناوری و منابع طبیعی با ایران همکاری می‌کنند. ضمناً، وجود یک ایران ضعیف، ناگزیر به اسرائیل قوی‌تر منجر خواهد شد. سال گذشته، اسرائیل جاه‌طلبی‌های سلطه‌جویانه خود را نشان داد. این موضوع جهان عرب را به شدت نگران کرده است.

در مورد روسیه نیز می‌توانم بگویم که در داخل کشور علاقه چندانی جهت پیگیری حوادث مربوط به اعتراضات دی‌ماه ایران وجود نداشت چون مشکل مهمتر برای شهروندان روسی هنوز جنگ در اوکراین است.

همچنان بسیار جالب است که مقامات روسیه تنها دو هفته بعد به وقایع اعتراضات دی‌ماه ایران واکنش نشان دادند. سخنگوی وزارت امور خارجه آن را مداخله در امور داخلی جمهوری اسلامی خواند. با این حال، در روزهای اولیه، مسکو مطمئن نبود که آیا جمهوری اسلامی دوام خواهد آورد یا خیر. به همین دلیل واکنش رسمی مسکو بسیار با تأخیر انجام شد.

ولی بین نیروهای اپوزیسیون روسی که الآن خارج از کشور هستند و ایرانیان معترض که به خیابان‌ها آمدند، حمایت احساسی و پشتیبانی کامل برقرار بوده و هست.

روسلان سلیمان‌اف ممنون از شما.